

KERTOMUS

Euratomin hankintakeskuksen varainhoitovuoden 2013 tilinpäätöksestä sekä keskuksen vastaukset

(2014/C 442/31)

JOHDANTO

1. Euratomin hankintakeskus (jäljempänä ”keskus”) perustettiin vuonna 1958⁽¹⁾. Keskuksen perussääntö korvattiin neuvoston päätöksellä 2008/114/EY, Euratom⁽²⁾. Luxemburgissa sijaitsevan keskuksen päätehtävänä on huolehtia siitä, että Euroopan unionissa toimiville käyttäjille toimitetaan säännöllisesti ydinmateriaaleja (erityisesti ydinpolttoaineita). Tässä yhteydessä keskus soveltaa yhteistä hankintapolitiikkaa, jonka perustana on yhtäläinen pääsy hankintalähteille.

2. Keskus ei saanut vuosina 2008–2011 omaa talousarviota toimintansa rahoittamiseen. Komissio vastasi kaikista kuluista, jotka aiheutuivat keskuksen toimien täytäntöönpanosta. Vuosille 2012 ja 2013 komissio myönsi keskukselle oman talousarvion, joka kuitenkin kattaa vain pienen osan keskuksen menoista.

TARKASTUSLAUSUMA

3. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti

- a) keskuksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁽³⁾ ja selvityksen talousarvion toteuttamisesta⁽⁴⁾ 31. joulukuuta 2013 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden.

Toimivan johdon velvollisuus

4. Toimiva johto vastaa keskuksen tilinpäätöksen laatimisesta ja sen oikein esittämisestä sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta⁽⁵⁾.

- a) Keskuksen tilinpäätöksen laatimista koskeviin toimivan johdon velvollisuuksiin kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää oikein tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisuyttä, valita asianmukaiset tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja soveltaa niitä komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti⁽⁶⁾ sekä laatia kirjanpidolliset arviot, jotka ovat kyseisissä olosuhteissa asianmukaiset. Johtaja vahvistaa keskuksen tilinpäätöksen sen jälkeen, kun keskuksen tilinpitäjä on laatinut tilinpäätöksen kaiken käytettävissä olevan tiedon pohjalta ja liittänyt tilinpäätökseen laatimansa ilmoituksen, jossa hän toteaa muun muassa saaneensa kohtuullisen varmuuden siitä, että tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikean ja riittävän kuvan keskuksen taloudellisesta asemasta.
- b) Tilien perustana olevien toimien laillisuutta ja asianmukaisuutta sekä varainhoidon moitteettomuuden periaatteen noudattamista koskeviin toimivan johdon velvollisuuksiin kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää vaikuttava ja tehokas sisäisen valvonnan järjestelmä, joka sisältää riittävän valvonnan ja tarkoituksenmukaiset toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien ja petosten estämiseksi sekä oikeudelliset toimet, joiden avulla tarvittaessa peritään takaisin aiheuttomasti maksetut tai käytetyt varat.

⁽¹⁾ EYVL 27, 6.12.1958, s. 534/58.

⁽²⁾ EUVL L 41, 15.2.2008, s. 15.

⁽³⁾ Sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁴⁾ Sisältää talousarvion toteutumalaskelman liitteineen.

⁽⁵⁾ Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1271/2013 (EUVL L 328, 7.12.2013, s. 42), 39 ja 50 artikla.

⁽⁶⁾ Komission tilinpitäjän vahvistamat kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisen tilintarkastajaliiton (International Federation of Accountants, IFAC) antamiin kansainvälisiin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin (International Public Sector Accounting Standards, IPSAS) tai, silloin kuin se on relevanttia, kansainvälisen tilinpäätösstandardeja käsittelevän elimen (International Accounting Standards Board, IASB) antamiin kansainvälisiin IAS/IFRS-tilinpäätösstandardeihin (International Accounting Standards/International Financial Reporting Standards).

Tarkastajan velvollisuus

5. Tilintarkastustuomioistuimen vastuulla on antaa tarkastuksensa perusteella tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle⁽⁷⁾ tilinpäätöksen luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tilintarkastustuomioistuin toimittaa tarkastuksensa kansainvälisten tilinpäätösstandardien ja eettisten ohjeiden (IFAC) sekä ylimpien tarkastuselinten kansainvälisten standardien (INTOSAI) mukaisesti. Kyseisissä standardeissa edellytetään, että tilintarkastustuomioistuin suunnittelee ja toimittaa tarkastuksen siten, että sen avulla saadaan kohtuullinen varmuus siitä, onko keskuksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset.

6. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätöksen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädännön vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen kannalta, sekä valvontajärjestelmiä, joiden avulla on tarkoitus varmistaa tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden tarkoituksenmukaiset tarkastustoimenpiteet. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja esitettyjen kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että se on saanut tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä tarkastuslausumansa perustaksi.

Lausunto tilien luotettavuudesta

8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että keskuksen taloudellinen asema 31 päivänä joulukuuta 2013 sekä sen toimien tulokset ja rahavirrat mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta on esitetty tilinpäätöksessä kaikilta olennaisilta osiltaan oikein keskuksen varainhoitoa koskevien säännösten ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti.

Lausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että keskuksen 31 päivänä joulukuuta 2013 päättyneeltä varainhoitovuodelta annetun tilinpäätöksen perustana olevat toimet ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

HUOMAUTUKSET TILIEN LUOTETTAVUUDESTA

11. Keskuksen varainhoitovuodelta 2013 antaman tilinpäätöksen liitetiedoissa selitetään, että kaikki palkat ja jotkin hallinnollisista palveluista aiheutuneet lisäkulut maksettiin suoraan komission talousarviosta. Palkkakulut on ilmoitettu, mutta hallinnollisten palveluiden kuluja ei eritellä tarkemmin. Näin ollen jää osittain epäselväksi, missä määrin keskus on riippuvainen komissiosta.

HUOMAUTUKSET SISÄISISTÄ KONTROLLEISTA

12. Keskuksen sisäisten kontrollien keskeisiä osatekijöitä ei ole dokumentoitu riittävän kattavasti. Tämä koskee esimerkiksi riskinhallinta- ja valvontastrategiaa, tuloksellisuusseurannan menettelyjä, sisäisen valvonnan järjestelmän toiminnan arviointia ja johtosääntöä.

AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA

13. Liitteessä I on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka keskus on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

⁽⁷⁾ Asetus (EU) N:o 1271/2013, artikla.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Milan Martin Cviklin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 1. heinäkuuta 2014 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

presidentti

LITE I

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
2011	<p>Asettamatta kyseenalaiseksi kohdassa 10 esitettyä kantaa, tilintarkastustuomioistuin haluaa kiinnittää huomion seuraavaan kysymykseen: Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 54 artiklan mukaan hankintakeskus on taloudellisesti itsenäinen. Hankintakeskuksen perussäännön 7 artiklan mukaan ”hankintakeskuksen menot käsittävät henkilökunnan ja komitean hallintokustannukset sekä kolmansien osapuolien kanssa tehdyistä sopimuksista johtuvat menot”. Hankintakeskus ei kuitenkaan ole saanut vuoden 2008 jälkeen talousarviota. Tämä merkitsee, että Euroopan komissio on suoraan antanut hankintakeskukselle edellä mainitussa 7 artiklassa tarkoitettuja keskuksen menoja koskevan vastuuvapauden. Kuvattu tilanne on tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan hankintakeskuksen perussäännön vastainen ja tilintarkastustuomioistuin katsoo, että hankintakeskuksen ja komission olisi yhdessä kaikkien asianomaisten osapuolten kanssa mietittävä toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi.</p>	Toteutettu
2012	<p>Asettamatta kyseenalaiseksi kohdassa 9 esitettyä kantaa, tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota seuraavaan kysymykseen: Hankintakeskus ei saanut vuosina 2008–2011 omaa talousarviota, ja Euroopan komissio rahoitti kaikki menot suoraan ja myönsi niiden osalta vastuuvapauden. Kuvattu tilanne on tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan hankintakeskuksen perussäännön vastainen.</p> <p>Vuodelle 2012 komissio myönsi hankintakeskukselle oman talousarvion tilintarkastustuomioistuimen esittämien huomautusten perusteella. Talousarvio oli 98 000 euroa (104 000 euroa, jos mukaan lasketaan omista investoinneista kertyneet tulot). Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 54 artiklan ja hankintakeskuksen perussäännön 6 artiklan mukaan hankintakeskus on taloudellisesti itsenäinen; komissio kuitenkin rahoittaa suoraan edelleen suurimman osan hankintakeskuksen menoista (henkilöstö, toimistotilat ja tietotekniikkajärjestelmät). Henkilöstökulujen osalta tästä määrätään hankintakeskuksen perussäännön 4 artiklassa. Säännökset ovat ristiriitaisia, mikä on vastoin hankintakeskuksen taloudellista itsenäisyyttä koskevaa vaatimusta.</p>	Tekemättä

LIITE II

Euratomin hankintakeskus (Luxembourg)

Vastuualueet ja toiminnot

<p>Perussopimuksen mukainen unionin toimivalta</p>	<p>Ydinmateriaalin yhteinen hankintapolitiikka Euratomin perustamissopimuksessa asetettujen periaatteiden ja tavoitteiden (<i>toimitusvarmuus</i>) mukaisesti.</p> <p>Euratomin hankintakeskus perustettiin suoraan vuonna 1957 tehdyn Euratomin perustamissopimuksen 52 artiklalla. Euratomin hankintakeskusta hallinnoidaan lisäksi noudattamalla sen perussääntöä, josta säädetään neuvoston päätöksessä; oikeusperustana on Euratomin perustamissopimuksen 54 artikla.</p>
<p>Keskuksen toimivaltuudet</p> <p>(Sellaisina kuin ne määritellään Euratomin perustamissopimuksessa ja lähinnä sen VI luvussa sekä 12 päivänä helmikuuta 2008 Euratomin hankintakeskuksen perussäännöstä tehdyssä neuvoston päätöksessä 2008/114/EY, Euratom)</p>	<p>Tavoitteet</p> <ul style="list-style-type: none"> — Varmistaa ydinmateriaaleja koskevat hankinnat yhteisen hankintapolitiikan avulla noudattaen periaatetta, jossa kaikille osapuolille tarjotaan yhtäläinen pääsy hankintalähteille. — Huolehtii malmien ja ydinpolttoaineen säännöllisestä ja tasapuolisesta toimituksesta kaikille käyttäjille yhteisössä. — Seuraa ja kartoittaa markkinatrendejä, jotka voisivat vaikuttaa vakavasti ydinmateriaaleja ja -palveluja koskeviin Euroopan unionin hankintoihin. — Antaa yhteisölle asiantuntemusta, tietoja ja ohjeita kaikista ydinmateriaaleja ja -palveluja koskevien markkinoiden toimintaan liittyvistä asioista. <p>Tehtävät</p> <p>Euratomin hankintakeskuksella on Euratomin perustamissopimuksen mukaan optio-oikeus kaikkiin jäsenvaltioiden alueella tuotettuihin malmeihin, lähtöaineisiin ja ydinmateriaaleihin sekä yksinoikeus yhteisön alueelta tai ulkopuolelta tulevia ydinmateriaaleja koskevien hankintasopimusten tekemiseen.</p> <p>Edellä esitetyn perusteella Euratomin hankintakeskuksella on seuraavat tehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> — arvioida asianomaisten osapuolten välillä neuvotellut sitoumukset ja sen perusteella tehdä, kieltäytyä tekemästä tai hyväksyä tehtäväksi tietyin ehdoin sopimuksia tai sopimusmuutoksia, jotka koskevat materiaalien hankintaa Euratomin perustamissopimuksen 52 artiklassa tarkoitettulla tavalla — ottaa vastaan ilmoitus kaikista sopimuksista, jotka liittyvät malmien, lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden käsittelyyn, muuntamiseen tai muokkaamiseen Euratomin perustamissopimuksen 75 artiklan mukaisesti, ja käsitellä ne — ottaa vastaan ilmoitus kaikista sopimuksista, jotka liittyvät malmien, lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden siirtoon, tuontiin ja vientiin Euratomin perustamissopimuksen 74 artiklan mukaisesti, ja käsitellä ne — tutkia aineisto ja suorittaa kaikki komission päätöstä valmistelevat toimet tapauksissa, joissa Euratomin lainsäädännön mukaan vaaditaan kollegion hyväksyntää — hallinnoida soveltuviin tapauksiin sopimuksia, jotka se on tehnyt tai joista se on saanut ilmoituksen — kerätä ja käsitellä tietoja, tarkoituksena ydinmateriaaleja ja -palveluja koskevien markkinoiden jatkuva seuranta EU:ssa; vuonna 2013 hankintakeskuksen seurantatehtävää laajennettiin kattamaan lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettuihin radioisotooppiin liittyvät näkökohdat — julkaista säännöllisesti sisäiseen käyttöön tarkoitettuja ja/tai suurelle yleisölle suunnattuja kertomuksia, jotka koskevat ydinmateriaaleja ja -palveluja koskevien markkinoiden toimintaa ja viimeaikaisia trendejä

	<ul style="list-style-type: none"> — antaa pyynnöstä yhteisölle asiantuntemusta, tietoja ja ohjeita kaikista ydinmateriaaleja ja -palveluja koskevien markkinoiden toimintaan liittyvistä asioista — pitää yhteyttä Euratomin hankintakeskuksen neuvoa antavaan komiteaan ja kysyä sen kantaa ja osallistua soveltuviissa tapauksissa mainitun neuvoa-antavan komitean kokouksiin, ja antaa myös komitean käyttöön sihteeristö.
<p>Hallinto</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Hankintakeskus on oikeushenkilö ja taloudellisesti itsenäinen. — Se toimii komission valvonnassa, eikä se saa toiminnassaan pyrkiä tuottamaan voittoa. — Euratomin hankintakeskuksen pääjohtajan ja henkilöstön on oltava, tai heistä on tultava, Euroopan yhteisöjen virkamiehiä. Heillä on oltava riittävä luotettavuusselvitys. Komissio maksaa heidän palkkansa. — Euratomin perustamissopimuksessa ja Euratomin hankintakeskuksen perussäännössä vahvistetaan hankintakeskuksen pääoma ja yksityiskohtaiset säännöt pääoman merkitsemisestä. <p>Pääjohtaja</p> <p>Komissio nimittää pääjohtajan määrittelemättömäksi ajaksi. Pääjohtajan tehtävät ja toimivalta määritellään erityisesti Euratomin hankintakeskuksen perussäännössä.</p> <p>Komission suorittama Euratomin hankintakeskuksen valvonta</p> <p>Komissio voi antaa ohjeita hankintakeskukselle. Komissiolla on veto-oikeus hankintakeskuksen päätöksiin. Lisäksi tietyt hankintakeskuksen päätökset edellyttävät komission ennakkohyväksyntää.</p> <p>Neuvoa-antava komitea</p> <p>Komitea muodostuu jäsenvaltioiden jäsenistä, jotka nimitetään tehtävään henkilökohtaisesti (<i>intuitu personae</i>) kolmen vuoden toimikaudeksi (joka voidaan uusida). Komitea avustaa hankintakeskusta sen tehtävien hoidossa. Se toimii yhdyssiteenä Euratomin hankintakeskuksen ja ydinvoima-alan tuottajien ja käyttäjien välillä. Komiteaa voidaan kuulla kaikissa hankintakeskuksen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Sen on annettava lausuntonsa kaikissa perussäännön 13 artiklassa luetelluissa asioissa. Se kokoontuu tavallisesti kaksi kertaa vuodessa.</p> <p>Ulkoinen tarkastus</p> <p>Euroopan tilintarkastustuomioistuin.</p> <p>Vastuuvapauden myöntävä viranomainen</p> <p>Euroopan parlamentti.</p>
<p>Keskuksen resurssit vuonna 2013 (2012)</p>	<p>Talousarvio</p> <p>104 000 (104 000) euroa, joista: komission rahoitusosuus: 98 000 (98 000) euroa.</p> <p>Henkilöstö 31. joulukuuta 2013</p> <p>Henkilöstö yhteensä: 18 (17) (pääjohtaja mukaan luettuna).</p>
<p>Tuotteet ja palvelut vuonna 2013 (2012)</p>	<p>Toimitusvarmuudesta huolehdittu</p> <p>Käsitellyt tapahtumat</p> <p>Hankintakeskus käsitteli vuonna 2013 noin 279 (270) tapahtumaa, joihin kuului sopimuksia, sopimusten muutoksia ja alkupään toimintoja koskevia ilmoituksia.</p> <p>Raportit</p> <p>Hankintakeskus antoi vuonna 2013</p> <ul style="list-style-type: none"> — hankintakeskuksen vuosikertomuksen 2012

- 4 (3) neljännesvuosittain ilmestyvää uraanimarkkinoita koskevaa raporttia
- 6 (6) kahdesti kuukaudessa ilmestyvää Nuclear News Digest -raporttia
- 40 (45) viikoittain ilmestyvää Weekly Nuclear News Brief -raporttia Euroopan komissiossa työskenteleville lukijoille.

Osallistuminen Euratomin hankintakeskuksen neuvoa-antavan komitean toimintaan

- Hankintakeskuksen neuvoa-antava komitea järjesti tarpeiden mukaan kaksi kokousta (huhtikuussa ja marraskuussa) hankintakeskuksen tuella (hankintakeskus osallistui kokouksiin).
- Hankintakeskus avusti kahden työryhmän toimintaa.

Suhteet muihin EU:n toimielimiin ja kansainvälinen yhteistyö

Suhteita Euroopan komissioon on kuvattu edellä.

Hankintakeskuksen on annettava vuosittain Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle kertomus edellisen vuoden toiminnastaan sekä tulevan vuoden työohjelma.

Kansainvälinen yhteistyö Kansainvälisen atomienergiajärjestön ja OECD/NEA:n (OECD:n ydinenergiajärjestö) kanssa. Tässä yhteydessä hankintakeskus osallistuu yhteiseen NEA:n/kansainvälisen atomienergiajärjestön uraaniryhmään ja lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettujen radioisotooppien toimitusvarmuutta käsittelevään NEA:n korkean tason ryhmään.

Lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettujen radioisotooppien toimitusvarmuus

Syyskuussa 2013 hankintakeskus nimettiin johtamaan lääketieteellisten radioisotooppien toimitusvarmuutta käsittelevää eurooppalaisen seurantakeskuksen työryhmää. Työryhmän tarkoituksena on auttaa toteuttamaan Eurooppa-neuvoston toimintapolitiikkaa, jonka avulla pyritään varmistamaan lääketieteellisten radioisotooppien toimitusten jatkuvuus.

Lähde: Keskuksen toimittamat tiedot.

HANKINTAKESKUKSEN VASTAUKSET

12. Hankintakeskuksen vuoden 2013 lopullisen tilinpäätöksen liitetietoihin sisältyy arvio palkkakustannuksista. Komissiolla on hallussaan tarkat tiedot komission maksamista hankintaviraston hallintokustannuksista. Hankintakeskuksen käsitys on, ettei se tosiseikka, että komissio maksaa hankintaviraston henkilöstön palkat (ja jotkin muut hallintokustannukset), sinällään vaarana hankintaviraston riippumattomuutta. Sen sijaan se mahdollistaa mittakaavaeduct.

13. Hankintaviraston käsitys on, että käytössä on asianmukainen riskinhallinta- ja riskinvalvontastrategia. Kuluvasta vuodesta lähtien hankintakeskus toimittaa kuitenkin tarkempaa ja jäsennellympää dokumentaatiota riskinarviointi- ja riskinvähentämistoimista.
